

**CENTRUM SZKOLENIA POLICJI
W LEGIONOWIE**

ZAKŁAD SŁUŻBY KRYMINALNEJ

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE NR 199

Wojciech Nawrocki

POLICJA W WALCE Z UPRAWĄ KONOPI

Charakterystyka, zastosowanie, prawo, statystyka

ISBN 978-83-62455-27-0

Korekta, skład i druk:
Wydział Wydawnictw i Poligrafii
Centrum Szkolenia Policji w Legionowie

Nakład 65 egz.

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA 5

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA KONOPI 7

- 1.1. Katalog określeń występujących w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii 7
- 1.2. Historia konopi 8
- 1.3. Odmiany konopi 10
- 1.4. Zastosowanie konopi 13

2. UPRAWA KONOPI 14

- 2.1. Uprawa konopi w świetle prawa 14
- 2.2. Konopie w Polsce 15
- 2.3. Konopie na rynku europejskim 17

3. BADANIA NAD KONOPIĄ INDYJSKĄ 19

- 3.1. Zastosowanie lecznicze 19
- 3.2. Szkodliwy wpływ marihuany 20
- 3.3. Statystyki zabezpieczenia w Polsce ilości ziela konopi indyjskiej przez komendy wojewódzkie Policji i Komendę Stołeczną Policji 21
- 3.4. Przykładowe pytania do Laboratorium Kryminalistycznego 22

BIBLIOGRAFIA 23

PRZEDMOWA

Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, jest narażona na narastający problem narkomanii, a co za tym idzie – rozwój zorganizowanych grup przestępczych zajmujących się uprawą i dystrybucją konopi przy użyciu nowoczesnych technik i sposobów prowadzących do uzyskania nowych roślin o bardzo silnym, uzależniającym działaniu. Konopie postrzegane są jako środek narkotyczny, niebezpieczny dla zdrowia użytkowników, ale również jako substancja lecznicza. Problemem jest brak ujednoczonych regulacji prawnych w poszczególnych państwach członkowskich UE, ponieważ niektóre z tych państw dystrybuują konopie jako bezpieczny środek leczniczy i można je kupić w specjalistycznych sklepach, inne zaś uważają je za silny narkotyk mający negatywny wpływ na zdrowie psychiczne i fizyczne człowieka.

Przeciwdziałanie narkomanii w Polsce ma swoje podstawy prawne w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii¹, ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej² oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych³.

W niniejszej publikacji omówiono najważniejsze pojęcia związane z przeciwdziałaniem narkomanii, przedstawiono charakterystykę i zastosowanie konopi, zaprezentowano najważniejsze informacje na temat upraw tej rośliny, także w kontekście przepisów prawa, oraz opis działania marihuany. Ponadto podano dane statystyczne dotyczące zabezpieczenia ilości ziela konopi i marihuany przez polską Policję w latach 2017–2019, a także przytoczono wybrane pytania zadawane laboratorium kryminalistycznemu przez komendę wojewódzką.

Opracowanie może być przydatne zarówno dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego, jak i dla uczestników kursów doskonalenia zawodowego, w szczególności kursów specjalistycznych w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej, oraz dla wszystkich policjantów – w procesie samokształcenia.

Autor

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 852, z późn. zm.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 59.

³ Dz. U. poz. 1591, z późn. zm.

1.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA KONOPI

1.1. Katalog określeń występujących w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii

Podstawowym dokumentem regulującym problematykę narkomanii jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W swej treści skupia się na podstawowych pojęciach związanych z problematyką narkomanii i jej pochodnych⁴:

- **konopie** – rośliny z rodzaju konopie (*Cannabis L.*),
- **konopie włókniste** – rośliny z gatunku konopie siewne (*Cannabis sativa L.*), w których suma zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu oraz kwasu tetrahydrokannabinolowego (kwasu delta-9-THC-2-karboksyłowego) w kwiatowych lub owocujących wierzchołkach roślin, z których nie usunięto żywicy, nie przekracza 0,20% w przeliczeniu na suchą masę,
- **uprawa maku lub konopi** – każda uprawa maku lub konopi bez względu na powierzchnię,
- **ziele konopi innych niż włókniste** – każda naziemna część rośliny konopi (pojedyncza lub w mieszaninie), z wyłączeniem nasion, zawierająca powyżej 0,20% sumy delta-9-tetrahydrokannabinolu oraz kwasu tetrahydrokannabinolowego (kwasu delta-9-THC-2-karboksyłowego);
- **żywica konopi** – żywica i inne produkty konopi zawierające delta-9-tetrahydrokannabinol lub inne aktywne biologicznie kannabinoły,
- **wprowadzanie do obrotu** – udostępnienie osobom trzecim, odpłatnie lub nieodpłatnie, środków odurzających, substancji psychotropowych, prekursorów, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych,
- **wywóz** – każde wyprowadzenie poza obszar celny Unii Europejskiej środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych,
- **wytwarzanie** – czynności, za pomocą których mogą być otrzymywane środki odurzające, substancje psychotropowe, prekursory, środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne, ich oczyszczanie, ekstrakcję surowców i półproduktów oraz otrzymywanie soli tych środków lub substancji,
- **wewnątrzspółnotowa dostawa** – przemieszczenie środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- **wewnątrzspółnotowe nabycie** – przemieszczenie środków odurzających, substancji psychotropowych lub nowych substancji psychoaktywnych z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, art. 4.

Doktor Maciej Rymanowski⁵ opisuje konopie siewne jako rośliny należące do rodziny *Cannabaceae* – konopiowatych, rzędu *Urticales Dumort* – pokrzywowców. Nazwa gatunkowa tej rośliny to *Cannabis sativa*. W obszarze tego gatunku można spotkać różnorodne odmiany dziko rosnące lub uprawiane w różnych sektorach klimatycznych. Najpowszechniejszą odmianą, którą spotyka się na narkotycznych rynkach, jest indyjska odmiana konopi siewnej – *varietas indica*⁶.

Konopia jest rośliną roczną, zielną, o wzniesionych, prostych i głęboko ukorzenionych pędach, które sięgają nawet do 3 metrów wysokości. Liście tej rośliny są grubo ząbkowane, wielosieczne, szorstkie z obu stron, mają dłoniasty kształt z nitkowatymi przylistkami. Konopie są roślinami dwupiennymi, tzn. o kwiatostanach wyłącznie żeńskich lub wyłącznie męskich. Pierwszy rodzaj, czyli kwiatostany żeńskie, wykorzystywane są do celów narkotycznych ze względu na znacznie większą zawartość substancji czynnych – związków o charakterze fenolowym, tzw. kannabinoidów całkowicie przypisanych do rodzaju *Cannabis*. Występują także osobniki jednopienne, co oznacza, że na tym samym okazie rośliny znajdują się kwiaty żeńskie i męskie.

Okaz męski (płaskoń) posiada następujące cechy:

- wierzchołek zakończony wiechą zielonożółtych kwiatów pręcikowych,
- łodyga skąpo ulistniona,
- liście jasnej barwy,
- zapach mało intensywny.

Okazy żeńskie zdecydowanie różnią się od okazów męskich, bowiem:

- są okazalsze,
- ulistnienie jest bardziej obfite,
- kwiatostany mają kolor jasnozielony, są wielokwiatowe,
- zapach jest bardzo intensywny.

Materiałem siewnym konopi są owoce – lekko spłaszczone i jajowate orzeszki jednonasienne. Okrywa owocowa jest nieco lśniąca, gładka. W zależności od odmiany konopi owoce różnią się wzorzystością powierzchni, wielkością oraz zabarwieniem. Ponadto materiał siewny konopi może zawierać ziarna o różnym stopniu dojrzałości. Nasiona niedojrzałe (owoce) są niewielkie, kuliste, w kolorze szarzielonym lub zielonym. Natomiast nasiona dojrzałe są brązowe lub jasnobrązowe. Należy pamiętać, że odmiany można rozpoznać dopiero po przeanalizowaniu całego cyklu wegetacyjnego rośliny i wskazaniu w niej ciał biologicznie czynnych. W łodygach, nasionach i włóknach zawartość kannabinoidów jest znikoma lub nie ma ich w ogóle⁷.

1. 2. Historia konopi

Konopie indyjskie to najpopularniejszy nielegalny narkotyk dostępny w Europie. Pochodzą one z produkcji krajowej oraz importu. W większości krajów zażywanie konopi indyjskich wzrosło w latach 90. XX w. oraz na początku XXI w. Konopie uprawiane są w bardzo różnych środowiskach. Szacuje się, iż konopia uprawiana jest w 172 krajach i terytoriach. Opracowanie dokładnych danych jest wyjątkowo trudne, ponieważ konopia jest rośliną dziko rosnącą.

⁵ Specjalista w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie, biegły z zakresu badań chemicznych, <http://clkp.policja.pl/clk/clkp/dla-pracownikow/problemy-kryminalistyki/problemy-kryminalistyki-5/128235,Problemy-Kryminalistyki-285.html> [dostęp: 2.12.2019 r.].

⁶ M. Rymanowski, *Konopie, przegląd zagadnień związanych z oznaczaniem sumarycznej zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu (D-9-THC) oraz kwasu delta-9-tetrahydrokannabinolowego (D-9-THCA-A)*, „Problemy Kryminalistyki” 2014, nr 285(3), s. 2.

⁷ Tamże, s. 3–4.

Zastosowanie konopi w ciągu wieków ulegało zmianom, początkowo wykorzystywano ją w obrzędach religijnych, później we włókiennictwie i medycynie. Od kilkudziesięciu lat konopia jest najpopularniejszym na całym świecie środkiem odurzającym. Geneza zażywania konopi miała swój początek w Azji. Pierwsze informacje, jakie można znaleźć na temat tego narkotyku, znajdują się w pismach indyjskich i chińskich, indyjskich pieśniach religijnych oraz w wedyjskich hymnach pochodzących z początków pierwszego tysiąclecia p.n.e. Konopia jest w nich określana jako soma – cudowna roślina bogów dająca moc i wprowadzająca w ekstazę. Innymi źródłami nawiązującymi do konopi są pisma Heroda – greckiego historyka. Pochodzą one z V w. p.n.e. i wskazują na narkotyczne, odurzające właściwości. Pisma Heroda opisują bowiem zwyczaje plemion koczowniczych, które żyły na stepach rosyjskich i budowały specjalne namioty wykorzystywane jako miejsca do palenia konopi i jako sauny⁸.

Źródłami potwierdzającymi obecność konopi w Europie są zapisy archeologiczne z Rumunii, Szwajcarii i Niemiec pochodzące z epoki neolitycznej. Niepodważalny dowód świadczący o użytkowaniu tej rośliny w prehistorycznej Europie pochodzi z okolic Stuttgartu w Niemczech, gdzie znaleziono urnę datowaną na 500 r. p.n.e., zawierającą liście i nasiona konopi. Źródłem, które mówi o konopi, jest również Stary Testament, Księga Wyjścia (2700 r. p.n.e.): „sporządzanie oleju i kadzidła”. Było to zatem medyczne zastosowanie rośliny. O konopi pisali także zarówno Adam Mickiewicz w *Panu Tadeuszu*, w Księdze Drugiej – *Zamek* oraz w Księdze Szóstej – *Zaścianek*, jak i Henryk Sienkiewicz w *Potopie*, w tomie III, rozdziale II⁹. Zażywanie konopi z Indii i Chin przeniosło się na cały Bliski Wschód, do Asyrii oraz Persji. Arabowie, podbijając ziemie przede wszystkim północnej Afryki i wprowadzając islam, jednocześnie rozpowszechniali rytuał zażywania konopi, gdyż islam zabrania picia alkoholu, ale zakaz ten nie dotyczy narkotyków. Zwyczaj ten z Afryki przeniesiono na kontynent europejski¹⁰. Jako pierwszy o konopiach w Polsce napisał profesor Akademii Krakowskiej, lekarz i botanik, Szymon Syreński (1540–1611). Piśmo pochodzi z XVII w. i określa konopię jako roślinę, która „głowę parami goręcymi napętnia”¹¹. Konopie, jako środek halucynogeny, w Polsce zostały spopularyzowane na przełomie XIX i XX w. Roślina ta była postrzegana jako znakomity środek leczniczy w oficjalnym leczeniu. Używano jej w charakterze środka nasennego, uspokajającego i traktowano jako alternatywę dla morfiny. W aptekach sprzedawano wyciągi i nalewki z konopi. Farmakopea Polska II¹² z 1937 r. oraz z 1946 r. podaje w spisie leków *Herba Cannabis Indica*. W Farmakopei Polskiej III pozycja ta już nie figuruje. Można domyślać się, iż powodem usunięcia konopi z wykazu było odkrycie i spopularyzowanie w Europie jej halucynogennych właściwości oraz niepokojące doniesienia o ogromnym popycie na ten lek, a także przypadki nadużywania go do celów niemedycznych. Sądzone, że dzięki wycofaniu *Herba Cannabis* z lecznictwa zmniejszy się popyt na nią i zagrożenie zniknie. Jednak tak się nie stało, gdyż narkotyki otrzymywane z konopi należą do najbardziej rozpowszechnionych na rynkach światowych oraz mają szerokie zastosowanie. Roślina ta jest znana pod różnymi nazwami, które są związane z rejonem uprawy, np. marihuana, kif, ganja, dagge¹³.

⁸ Tamże, s. 3.

⁹ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, „Postępy Fitoterapii” 2017, nr 2, s. 141.

¹⁰ M. Rymanowski, *Konopie, przegląd zagadnień związanych z oznaczaniem sumarycznej zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu (D-9-THC) oraz kwasu delta-9-tetrahydrokannabinolowego (D-9-THCA-A)*, s. 3.

¹¹ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, s. 141.

¹² Jest to farmakopea nakreślająca podstawowe metody badania produktów leczniczych, ich opakowań, surowców farmaceutycznych oraz wskazująca wymagania jakościowe w Polsce, <http://www.aptekarzpolski.pl/2018/01/podstawy-korzystania-z-farmakopei-w-recepturze-aptecznej/> [dostęp: 02.12.2019 r.].

¹³ M. Rymanowski, *Konopie, przegląd zagadnień związanych z oznaczaniem sumarycznej zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu (D-9-THC) oraz kwasu delta-9-tetrahydrokannabinolowego (D-9-THCA-A)*, s. 4.

1.3. Odmiany konopi

Wśród konopi, z których wytwarza się najpowszechniej dostępny i znany narkotyk, sprzedawany na rynku polskim i europejskim, rozróżniono podstawowe 3 odmiany:

1) *Cannabis ruderalis* – gatunek ten uważany jest za dziczącą formę konopi siewnych;

Fot. 1 i 2. *Cannabis ruderalis*.

Źródło: fot. 1. *Cannabis ruderalis*, Wikipedia, the free encyclopedia, <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4f/Veranotrigo.jpg> [dostęp: 8.05.2020 r.]; fot. 2. *Konopie dzikie*, Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Konopie_dzikie [dostęp: 8.05.2020 r.].

2) *Cannabis sativa L.* – inaczej nazywane konopiami siewnymi; to jedna z najstarszych roślin uprawianych w Polsce i na świecie; odmiana ta wykorzystywana jest we włókiennictwie, służy do sporządzania sznurów i materiałów, zaś w przemyśle spożywczym i lecznictwie jest surowcem oleistym;

Fot. 3. *Cannabis sativa L.*

Źródło: *Konopie dzikie*, Wikipedia, https://pl.wikipedia.org/wiki/Konopie_dzikie [dostęp: 8.05.2020 r.].

Fot. 4. *Cannabis indica*.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Konopie_indyjskie [dostęp: 4.12.2019 r.].

3) *Cannabis indica*, czyli konopie indyjskie – najczęściej uprawy są nielegalne, uprawiana jest w klimacie ciepłym, przede wszystkim w południowej Azji; jej skład chemiczny jest inny niż *Cannabis sativa* L., gdyż zawiera większą ilość tetrahydrokannabinolu – THC; wysuszone szczyty kwiatów i pędy żeńskie stosuje się do produkcji jednego z najpopularniejszych narkotyków – marihuany¹⁴.

Powszechnie uważa się, iż konopie indyjskie są jedynym rodzajem konopi dostępnym na rynku. Popularność zdobyły dzięki właściwościom leczniczym, ale przede wszystkim halucynogennym. Jednakże należy pamiętać o drugim rodzaju – konopi włóknistej, nazywanej też siewną. Odmiany konopi włóknistych będących w powszechniej uprawie są jednoroczne, jednopienne i posiadają lepsze cechy użytkowe niż konopie dwupienne, dzięki czemu są na pierwszym miejscu w Polsce i Europie. Konopie włókniste jednopienne są prostsze

w uprawie, bowiem dojrzewają w jednym terminie, są surowcem jednorodnym oraz zrównoważonym w kategorii jakości i zawartości włókna. Konopie włókniste dwupienne stanowią zupełnie inną odmianę, ich terminy dojrzewania znacznie się różnią, gdyż posiadają one osobniki żeńskie (głowacze) i męskie (płaskonie). Konopie siewne mają szeroko zaawansowane właściwości fitoremediacyjne – oczyszczające. Dzięki powszechnej uprawie i właściwościom allelopatycznym hamują rozwój niepożądanych roślin (często chwastów), powstrzymując jednocześnie rozwój szkodników i chorób roślin¹⁵.

Konopie dzielą się również na północne, pośrednie i południowe:

- konopie południowe – w tej grupie mieszczą się konopie tureckie, jugosłowiańskie, włoskie, hiszpańskie, francuskie; ich liście są szerokie, duże, składają się z 9–11 odcinków, wysokość łodygi wynosi od 250 cm do 400 cm; nasiona są duże, szare lub ciemnoszare z widoczną mozaiką; w Polsce ten podgatunek nie dojrzewa;
- konopie pośrednie – są to konopie środkoworozyjskie i polskie; liść jest większy niż u konopi północnych, składa się z 7 odcinków w środkowej części; nasiona nie mają mozaiki i są jasne; łodyga najczęściej sięga od 125 cm do 200 cm, często przekracza 250 cm;
- konopie północne – w tej grupie mieszczą się konopie o wysokości łodygi od 70 do 100 cm; okres wzrostu wynosi 60–75 dni; szybko dojrzewają; włókno jest grube, przez co nadają się do wytwarzania m.in. ciężkich powozów.

Biorąc za kryterium zawartość kannabidiolu (CBD) oraz delta-9-tetrahydrokannabinolu (Δ -9-THC), wskazano na 3 zasadnicze chemotypy tej rośliny.

I chemotyp: CBD = 0%, Δ -9-THC > 2%, jest to typ wybitnie odurzający – narkotyczny. Występuje w gorącym klimacie – są to konopie południowoafrykańskie, meksykańskie i indyjskie.

II chemotyp: CBD > 0,5%, Δ -9-THC > 0,5% (średnio od 0,3% do 0,9%), typ również odurzający – pośredni. Występuje w klimacie śródziemnomorskim, ciepłym.

¹⁴ A. Horanin, I. Bryndal, *Konopie – substancje aktywne, właściwości lecznicze i zastosowanie*, „Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Wybrane zagadnienia z bioekonomii” 2017, nr 494, s. 77–78.

¹⁵ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, s. 139–140.

III chemotyp: CBD > 0,5%, Δ-9-THC < 0,3%, są to konopie włókniste, uprawiane w strefie umiarkowanej. Przy odpowiednich warunkach uprawy wysokie stężenie CBD może doprowadzić do przekroczenia bezpiecznej granicy dla Δ-9-THC. Ma to miejsce przy prowadzeniu upraw w warunkach szklarniowych, sztucznych, przy właściwie stworzonych warunkach agrotechnicznych. W takiej sytuacji stężenie Δ-9-THC może przekroczyć pułap 0,2% i taka roślina może zostać zakwalifikowana do typu narkotycznego, mimo że jej profil nie odbiega od typu włóknistego. Dąży się zatem do wyhodowania rośliny całkowicie bezpiecznej, a więc o niskiej zawartości Δ-9-THC.

W wyniku przeprowadzonych badań wskazano IV chemotyp.

IV chemotyp: CBD wynosi ok. 0,2%, Δ-9-THC wynosi ok. 0,001%.

Istnieje tzw. kryterium proporcji kannabinoidów:

$$PC = \frac{CBN\% + \Delta\text{-}9\text{-THC}\%}{CBD\%}$$

Jeżeli $PC < 1$, to konopie zalicza się do typu włóknistego. Jeśli zaś $PC > 1$, to do typu narkotycznego. Kryterium to jest oparte o cykl przemian kannabinoidów. Poziom CBD w młodych okazach jest wysoki, natomiast Δ-9-THC niewielki. Podczas dojrzewania konopi dochodzi do uaktywnienia się biosyntezy kannabinoidów, a więc wzrasta zawartość Δ-9-THC w roślinie. Długotrwałe suszenie i przechowywanie roślin powoduje rozkład Δ-9-THC do CBN, co oznacza, że stężenie Δ-9-THC spada¹⁶.

W procesie uprawnym konopi otrzymuje się nw. produkty¹⁷.

Haszysz – jest żywicą z ziela *Cannabis*, którą wytwarza się w okresie kwitnienia i owocowania. Żywica ta ochrania wierzchołki kwiatowe przed wysychaniem. Haszysz produkowany jest przede wszystkim w dwóch regionach świata: na subkontynencie indyjskim oraz w krajach wschodniej i południowej części Morza Śródziemnego, ze względu na panujący tam gorący i suchy klimat. Haszysz sprzedawany jest w formie bryłek, płytek, tabliczek, które różnią się barwą, połyskiem i twardością. Haszysz najczęściej dodaje się do żywności lub pali w fajce.

Marihuana – jest to produkt narkotyczny, który nie wymaga żadnej obróbki. Ma postać wysuszonych, rozdrobnionych liści i kwiatostanów górnych pędów. Marihuana do sprzedaży przygotowana jest w postaci drobno sproszkowanych fragmentów rośliny, którą następnie prasuje się lub ugniata, aby zmniejszyć jej objętość. Użytkownicy palą ją w fajkach, skrętach, mieszają z tytoniem. Z marihuany przygotowuje się także wodno-alkoholowe wywary. Bardzo dużą ilość substancji psychoaktywnych posiada jej odmiana, tzw. sensemilla – są to osobniki żeńskie, niezapylone, a więc niewytwarzające nasion.

Kannabinoidy – badania wskazały, iż w narkotykowym typie *Cannabis* znajduje się 412 substancji należących do 18 grup chemicznych, zaś wśród nich jest ponad 50 węglowodanów, w tym silne kancerogene: benzoantracen oraz benzopiren, 103 terpeny – wywołują one silnie drażniące działanie na drogi oddechowe, 20 związków heterocyklicznych zawierających azot, 11 steroidów, 12 kwasów tłuszczowych oraz ponad 60 kannabinoidów – związków o 21 atomach węgla występujących jedynie w konopiach.

Olej haszyszowy – ma postać ciekłego ekstraktu materiału roślinnego, otrzymuje się go za pomocą eteru naftowego, alkoholu lub benzyny, po których odparowaniu pozostaje nierozpuszczalna w wodzie, lepka, czarnobrunatna, zielonkawo połyskująca ciecz o charakterystycznym zapachu. Rozcieńczony olej ma zieloną lub brązową barwę, w zależności od dojrzałości rośliny i charakteru rozpuszczalników. Najlepsza do przemytu jest płynna postać tego produktu, ponieważ szczelnie zamknięte pojemniki utrudniają wykrycie przez wytresowane psy. Olej dodawany jest do papierosów z marihuaną lub do papierosów tytoniowych. Ponieważ materiał roślinny oraz metody zagęszczania i wzbogacania są bardzo zróżnicowane, produkt różni się barwą, zapachem i konsystencją. Prowadzi to zatem do różnych technik przemytu.

¹⁶ M. Rymanowski, *Konopie, przegląd zagadnień związanych z oznaczaniem sumarycznej zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu (D-9-THC) oraz kwasu delta-9-tetrahydrokannabinolowego (D-9-THCA-A)*, s. 5–6.

¹⁷ Tamże, s. 4.

1.4. Zastosowanie konopi

Odzież wyprodukowana z konopnych i lnianych włókien zapewnia wysoki komfort użytkowania, ponieważ ma przyjemną strukturę, wysoką higroskopijność, brak skłonności do gromadzenia ładunków elektrostatycznych oraz dobrą przewodność. W przeciwieństwie do odzieży z włókien syntetycznych odzież z włókien konopnych i lnianych nie powoduje desynchronizacji jednostek ruchowych mięśni, a więc większej tendencji do zmęczenia. Daje zatem ogromny komfort dla skóry. Odzież konopna i lniana zatrzymuje zjawisko stresu oksydacyjnego, u osób, które śpią pod pościelą wytworzoną z tych włókien zaobserwowano wzrost poziomu immunoglobuliny oraz znaczny spadek temperatury ciała. Natomiast osoby śpiące pod pościelą z włókien poliestrowych nie wykazują tych cech, co oznacza, że dzięki pościeli z włókien naturalnych organizm człowieka szybciej się regeneruje, zaś sen jest spokojniejszy i głębszy. Dzięki zawartości lignin w wyrobach z konopi i lnu o zwartej strukturze szkodliwość promieniowania UV jest mniejsza, bowiem ligniny są naturalnym absorbentem. Włókna cechują się także właściwościami zdrowotnymi i przeciwalergicznymi dzięki zawartym w nich przeciwutleniającym substancjom. Oprócz włókien konopnych, które charakteryzują się szerokim zastosowaniem w różnych dziedzinach życia, zainteresowanie budzą także nasiona konopi. Nasiona te zawierają od 28% do 35% oleju bogatego w niezbędne dla zdrowia nienasycone kwasy tłuszczowe oraz od 20% do 25% białka. W nasionach konopi charakterystyczna jest obecność edestyny, czyli białka, choliny, kwasu fitynowego, lecytyny, witaminy K, chlorofilu, tokoferoli oraz trigoneliny.

Nasiona konopi siewnych są źródłem takich składników, jak: wapno, fosfor, cynk, witamina E, żelazo i magnez. Witamina E jako silny przeciwutleniacz chroni kwasy tłuszczowe omega-3 przed utlenianiem, dzięki czemu są zachowane ich prozdrowotne właściwości. Poza tym ma ogromny wpływ na elastyczność naczyń krwionośnych, obniża ryzyko pojawienia się miażdżycy i choroby niedokrwiennej serca oraz poprawia krążenie krwi. Cynk z kolei zapewnia właściwe funkcjonowanie układu odpornościowego, zdrowy wygląd skóry, paznokci i włosów. Olej konopny ma równie korzystny skład, ponieważ zawiera do 4% kwasu γ -linolenowego (GLA) – składnika nowoczesnych diet, dużą zawartość kwasu linolowego i α -linolenowego oraz wielonasycone kwasy tłuszczowe omega-6 i omega-3 w proporcji 3:1. Dzięki zawartości wyżej wymienionych składników olej konopny ma szerokie zastosowanie w branży spożywczej, kosmetycznej i farmaceutycznej¹⁸.

Przemysłowe zastosowanie konopi skupia się na produkcji włókna powroźnego i przędzalniczego, czyli z tzw. słomy konopnej otrzymywanej z łodyg rośliny, i oleju z nasion. Włókna konopne służą do wytwarzania mało szlachetnych i grubych przędz przeznaczonych na worki, liny i powrozy. Część włókien przerabiana jest przez przemysł papierniczy. We Włoszech i Szwajcarii ziele konopi wykorzystuje się jako dodatek do przygotowywania produktów żywnościowych, np. lemoniady, mąki, herbaty, oleju, piwa, likieru. Natomiast kosmetyki otrzymuje się dzięki olejkom eterycznym uzyskanym metodą destylacji z parą wodną, w której powstają. Narkotyczny typ konopi ma swoje zastosowanie „rekreacyjne”, związane z wywołaniem stanu euforycznego, któremu niestety towarzyszy toksyczny wpływ i groźba uzależnienia¹⁹.

¹⁸ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, s. 142.

¹⁹ M. Rymanowski, *Konopie, przegląd zagadnień związanych z oznaczaniem sumarycznej zawartości delta-9-tetrahydrokannabinolu (D-9-THC) oraz kwasu delta-9-tetrahydrokannabinolowego (D-9-THCA-A)*, s. 6.

2.

UPRAWA KONOPI

2. 1. Uprawa konopi w świetle prawa

Podstawowym aktem prawnym regulującym zagadnienia związane z nielegalną produkcją i dystrybucją narkotyków jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, która zastąpiła ustawę z 24 kwietnia 1997 r. Ustawa ta określa:

- uprawnienia i zadania jednostek samorządu terytorialnego, organów administracji rządowej, pozostałych podmiotów, których zadania w tym zakresie skupiają się na przestrzeganiu prawa i zwalczaniu czynności związanych z wytwarzaniem, obrotem, przerobem, przetwarzaniem, rozpowszechnianiem i posiadaniem substancji narkotycznych,
- zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii,
- organy i podmioty, które mają wykonywać rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie przeciwdziałania narkomanii²⁰.

Psychoaktywne działanie Δ -9-THC i duża zawartość tej substancji oraz THCA w konopi spowodowało, że roślina ta podlega kontrolom w wielu krajach, w tym w Polsce. Z badań, które przeprowadzono na podstawie nielegalnych upraw, wynika, że w dojrzałych roślinach zawartość THCA i Δ -9-THC ma najwyższy poziom w wierzchołkach kwitnących i może sięgać nawet 20%, w liściach wynosi kilka procent, zaś w łodygach zawartość ta jest najniższa – do dziesiątych części procenta lub nawet równa zero. Średnia zawartość THCA i Δ -9-THC znajdująca się w roślinach uprawianych na zewnątrz pomieszczeń wyniosła 3,78%, zaś dla roślin uprawianych wewnątrz – 8,90%. Ustawowa definicja konopi włóknistej niestanowiącej odmiany botanicznej pozwala na kwalifikację prawną konopi w kategorii przynależności do substancji zabronionych²¹.

Art. 31 ustawy dzieli środki odurzające w zależności od stopnia uzależnienia podczas stosowania w celach innych niż medyczne na grupy: I–N, II–N, III–N oraz IV–N.

W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych ziele konopi (oraz wszystkie inne wyciągi z konopi innych niż włókniste i nalewki farmaceutyczne) zostało wymienione w załączniku nr 2 w tabeli 1. „Środki odurzające grupy I–N” pod pozycją 113, zaś pod pozycją 188 umieszczono żywicę konopi. Żywica konopi oraz ziele konopi zostały ujęte także w tabeli 4. „Środki odurzające grupy IV–N” pod pozycjami odpowiednio 11 i 17. Art. 33 ustawy zaznacza, iż środki znajdujące się w grupach I–N i II–N mogą być używane jedynie w celach przemysłowych, badawczych i medycznych, a środki

²⁰ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, art 1.

²¹ A. Trynda, A. Duszyńska, *Wybrane zagadnienia dotyczące nielegalnych upraw konopi*, „Problemy Kryminalistyki” 2016, nr 293(3), s. 41–42.

z grupy IV–N – w celach badawczych i w celu leczenia zwierząt. Marihuana, jako produkt konopi, nie została uznana w Polsce za produkt leczniczy, w związku z tym jest objęta wszelkimi zakazami dotyczącymi środków odurzających. Zgodnie z art. 55 ust. 1. ustawy czynem zabronionym jest przewóz, przywóz, wywóz, wewnątrzwspólnotowa dostawa i nabycie marihuany. Art. 62 ust. 1 nakłada karę za posiadanie marihuany, a art. 45 ust. 4 zakazuje uprawy konopi innych niż włókniste. Dodatkowo art. 63 ust. 1 nakłada sankcję karną za złamanie art. 45 ust. 4.

Poza ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii ważnym aktem prawnym jest ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne²², ponieważ określa tryb i zasady dopuszczenia do obrotu, warunki obrotu produktami leczniczymi i ich wytwarzania. Postanowienia ustawy stosuje się zatem do środków leczniczych będących prekursorami, substancjami odurzającymi i psychotropowymi w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w zakresie nieuregulowanymi przepisami²³.

Legalna plantacja konopi włóknistej może być prowadzona jedynie na określonej powierzchni i rejonach na podstawie odpowiedniego zezwolenia na uprawę i przy zastosowaniu materiału siewnego kategorii kwalifikowanej lub elitarnej w rozumieniu przepisów dotyczących nasienictwa oraz umowy kontraktacji zawartej z podmiotem, który uzyskał zezwolenie marszałka województwa w zakresie prowadzenia działalności skupu konopi włóknistej lub zobowiązania do przetwarzania konopi we własnym zakresie, składanego również do marszałka województwa właściwego dla miejsca uprawy w terminie do 14 dni po dokonaniu ich wysiewu. Istnieje także zezwolenie na uprawę konopi włóknistej na potrzeby przemysłu włókienniczego, celulozowo-papierniczego, kosmetycznego, spożywczego, chemicznego, farmaceutycznego, nasienictwa i materiałów budowlanych²⁴.

2.2. Konopie w Polsce

Konopie na terenach polskich były wykorzystywane w różnych dziedzinach życia w czasach prastłowiańskich. Odgrywały one dużą rolę jako roślina związana z obrzędami kultowymi, magicznymi, leczniczymi i gospodarczymi. Olej był wyciskany z nasion, zaś z łydzy uzyskiwano włókna do sznurów i tkanin. Nasiona tej rośliny miały znaczenie w określone dni w roku, bowiem w czasie świąt i postów jedną z popularnych w tym czasie potraw była siemieniotka – zupa z siemienia konopnego. Konopia była nazywana „rośliną magiczną”, ale o charakterze leczniczym ze względu na jej oczywiste właściwości halucynogenne.

Konopie do Polski trafiły ze Środkowej Azji, najpierw pojawiając się w Europie Wschodniej i Azji Mniejszej za pośrednictwem Scytów około XV w. p.n.e. Nad Donem i w basenie Morza Azowskiego konopie były uprawiane już w II p.n.e. Jednakże wiedza o tej roślinie sięga czasów starożytnych. Wraz z makiem i mandragorą była bardzo popularnym środkiem oszałamiającym i znieczulającym²⁵.

Konopie, które są uprawiane w Polsce, zawierają niewielką ilość THC i zakłada się, że te sprzed kilkunastu wieków również cechowały się małą ilością substancji halucynogennych. Pierwsze polskie drukowane dzieła przyrodnicze zawierają w swej treści informacje dotyczące leczniczych właściwości konopi. Szymon z Łowicza polecał parę unoszącą się z nad gotujących się nasion nasiennych, które były lekiem na ból zębów. Marcin z Urzędowa i Stefan Falimirz pisali w swoich herbarzach o soku z nasion, który leczył ból głowy. Natomiast Szymon Syreniusz, jako pierwszy w polskiej literaturze botanicznej, opisywał halucynogenne działanie rośliny. W swoich pracach przytaczał sytuacje z pól bitewnych Wschodu, podczas których żołnierze dla dodania sobie odwagi zażywali konopie. W XVIII w. w Polsce nauki przyrodnicze

²² Dz. U. z 2019 r. poz. 499, z późn. zm.

²³ Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 marca 2015 r., sygn. akt s 3/15, s. 1–2.

²⁴ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, s. 140.

²⁵ I. Arabas, *Z historii stosowania konopi w Polsce*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1990, t. 35, nr 2–3, s. 329–330.

rozwijały się bardzo szybko, rozpoczęto planowe badania flory, utworzono Katedrę Historii Naturalnej w Szkole Głównej Koronnej oraz wprowadzono nauczanie botaniki do programu szkół średnich. Początkowo opierano się na pracach Syreniusza i Rzeczyńskiego. Zaraz po nich pojawił się nowy podręcznik autorstwa ks. Krzysztofa Kluka – *Dykcjonarz Roślinny*, w którym, oprócz ponad 1500 gatunków roślin krajowych, wymienił konopie i opisał je jako roślinę o szkodliwym i przykrym zapachu, o właściwościach leczniczych, nasennych i uśmierzających ból. Jej działanie porównał do skutków powodowanych przez opium. Opisał także olej konopny jako środek o działaniu przeczyszczającym i odmiękcującym.

Autorzy, których prace były przeznaczone dla majątków wiejskich, rozpowszechniali konopie, opisując możliwości zastosowania przemysłowego i warunki uprawy. Roślina ta miała zastosowanie w medycynie popularnej i ludowej, co potwierdza fakt, iż propagowały ją publikacje zawierające potoczną wiedzę, np. *Ekonomika lekarska albo domowe lekarstwa* Jakuba Kazimierza Haura. Autor zalecał zażywanie konopi na ból głowy, bezsenność oraz przez osoby chore psychicznie. W owych czasach nie było jeszcze problemu uzależnienia się od marihuany czy haszyszu, a więc produktów konopi²⁶.

W XIX w. wiedza o konopi w Polsce niewiele się rozwinęła. Jej zastosowanie lecznicze w medycynie ludowej, oficjalnej i popularnej nadal było podtrzymywane zarówno na wsi, jak i w miastach. Zewnętrznie siemię przykładano przy schorzeniach skóry i okaleczeniu, zaś kaszel, lekką biegunkę, gorączkę leczono wewnętrznie.

W 1817 r. wydano pierwszą polską farmakopeę. Wymieniono w niej *Semen Cannabis* – środek leczniczy. Autor pierwszego podręcznika farmacji z 1811 r. stwierdzał, iż wspomniany środek może być używany w aptekach. Po tej publikacji preparaty otrzymywane z konopi były bardzo popularne i prowadzono także badania nad substancjami czynnymi rośliny, co spowodowało bardzo szybkie wprowadzenie ich do leczenia. Potwierdza to drukowanie ulotek informujących o zastosowaniu preparatów z konopi w przypadku krwotoków poporodowych, reumatyzmie, szczykościsku noworodków, migren czy w chorobach psychicznych. Uważa się, że popularność konopi była związana z odkryciem morfiny²⁷. *Cannabium tannicum* był nowym środkiem nasennym, reklamowanym w następujący sposób: „znakomity środek usypiający, niegrozący żadnym niebezpieczeństwem w użyciu, nieustępujący morfinie i nader pomocny z tego względu przeciwko bezsenności”²⁸.

Już na początku XX w., w 1901 r. artykuł Szymona Kossobudzkiego uogólnił wskazania stosowania nalewki oraz wyciągu płynnego lub suchego konopi w celu znieczulenia, uspokojenia, działania nasennego tak, aby uniknąć zastosowania morfiny. Podczas Seminarium Farmakologicznego w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie Stefan Mokrzycki stwierdził, że terapia z zastosowaniem konopi straciła swą popularność w XIX w. ze względu na przekonanie o szkodliwym działaniu, ponieważ stosowano je w zastępstwie opium. Konopie indyjskie znalazły się jeszcze w Farmakopei Polskiej II z 1937 r. oraz 1946 r. jako *Herba Cannabis Indicae*. Mokrzycki odniósł się także do kwestii bezpiecznego stosowania tej rośliny, stwierdzając, iż nie ma jeszcze zagrożenia i być może ono się nie pojawi, jeżeli produkty otrzymywane z konopi zostaną wycofane z branży medycznej. Uprawiana w Polsce odmiana tzw. przemysłowa, mimo że zawiera niewielką ilość substancji odurzającej, to może być uprawiana w wydaniu ze zwiększoną ilością THC. Próby uprawy takiej rośliny były podejmowane w 1984 r. w Warszawie – Łomiankach i Przemysłu w celach narkotycznych²⁹.

Rejestr Krajowy COBORU i wspólnotowy Katalog Odmian (CCA) wskazuje na 7 odmian konopi włóknistych uprawianych w Polsce – w Instytucie Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich w Poznaniu, są to: Biało-brzeskie – 1967 r., Beniko – 1985 r., Tygra – 2007 r., Wielkopolskie – 2009, Wojko – 2011, Rajan – 2014 oraz Henloa – 2017. Konopie te są jednopiennie, zawierają mniej niż 0,2% substancji psychoak-

²⁶ Tamże, s. 331–332.

²⁷ Tamże, s. 333.

²⁸ Tamże, s. 334.

²⁹ Tamże, s. 334–335.

tywnych w suchej masie ziela, tzn. są one typowo włókniste. Są to konopie krajowe, a więc w okresie wegetacji dostosowane do rodzimych warunków klimatyczno-glebowych. W 1960 r. obszar upraw konopi w Polsce wyniósł 30 000 ha. W kolejnych latach obszar ten systematycznie malał. W 2015 r. powierzchnia upraw w Polsce wyniosła 4800 ha. W latach 1991–1993 przeprowadzone zostały badania, według których w polskich odmianach konopi było średnio 0,03% substancji psychoaktywnej, co może stanowić gwarancję, że w warunkach środowiskowych sprzyjających biosyntezie kannabinoidów ich zawartość w roślinie nie przekroczy progów wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Lata 90. w Polsce to okres popularyzacji konopi, co ma swoje podłoże w problemie rekultywacji terenów skażonych przez cywilizację i przemysł, ponieważ dzięki uprawie roślin włóknistych można wzmocnić przemysł włókienniczy w produkcji odzieży, celulozy i kompozytów. Konopie pozwalają na uzyskanie plonu słomy – suchej masy – w ilości około 10 ton z 1 ha, z której otrzymuje się około 2,5 tony długowłóknistej, wysokiej jakości masy celulozowej. Prognozuje się wzrost populacji, a co za tym idzie, wzrost zapotrzebowania na celulozę, więc wraz z tym procesem wzrośnie zapotrzebowanie na konopie³⁰.

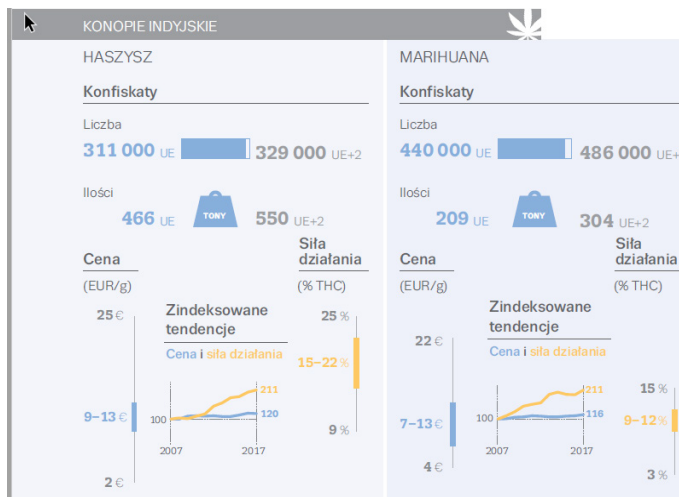
2.3. Konopie na rynku europejskim

Konopie indyjskie to jeden z najczęściej stosowanych środków odurzających w Europie, a do jego zażywania w 2018 r. przyznało się blisko 20% osób w wieku 15–24 lata. Szerokie pole zastosowania konopi budzi bardzo duże zainteresowanie na płaszczyźnie zarówno europejskiej, jak i międzynarodowej. Dyskusje dotyczące tej rośliny skupiają się przede wszystkim na jej właściwościach leczniczych. Konopie indyjskie w niektórych państwach zostały zalegalizowane.

Na kontynencie europejskim zaangażowano dużą część środków policyjnych w zakresie kontroli spożycia konopi, bowiem wykryto, że połowa z 1,2 mln przestępstw dotyczy posiadania i używania konopi na użytek własny – są to dane z 2017 r. Problem użytkowania konopi indyjskiej wiąże się z obawą zaostrenia działalności zorganizowanych grup przestępczych, ale także z przestępczością młodzieży. Obecnie narkotyk jest powodem najczęstszych zgłoszeń osób od niego uzależnionych, co jest sytuacją bardzo niepokojącą, ponieważ w poprzednich latach w ocenie EMCDDA (Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii) leczenie specjalistyczne z uzależnienia od konopi nie było tak duże. Nowe dane wskazują, wiele państw zgłasza zwiększone używanie narkotyku w młodszych grupach wiekowych. Wraz z większym zainteresowaniem uprawą konopi indyjskiej oraz postępem w technikach uprawy, produkcji i ekstrakcji zaczęto hodować rośliny hybrydowe, oparte na wielu szczepach, a co za tym idzie o silniejszym działaniu. Ostatnie badania przeprowadzone przez EMCDDA pokazały, iż w ostatniej dekadzie wzrosła siła działania produktów konopi – marihuany i haszyszu³¹. Poza tymi znanymi produktami na europejskim rynku pojawiły się produkty jadalne, e-płyny oraz koncentraty, które stanowią wyzwanie dla organów ścigania w zakresie wykrywania i kontroli. EMCDDA uruchomiła nową serię publikacji powstałych na podstawie badań i obserwacji, mówiąc o nowym dostępie do tego narkotyku na terenie Unii Europejskiej oraz o leczniczych właściwościach konopi. Niestety w tym ostatnim zakresie nadal brak jest wspólnego rozumienia pojęcia konopi leczniczych, a sytuację tę komplikuje różnorodność produktów – od leczniczych substancji zawierających mieszanki pochodzące z roślin surowych po preparaty otrzymywane z konopi. W ostatnich dwóch latach w sklepach ze zdrową żywnością lub specjalistycznych sklepach na terenie UE można kupić olejek konopny i marihuanę. Sprzedaż tego narkotyku argumentuje się tym, iż zawiera niewielką ilość substancji odurzającej lub nie zawiera jej wcale, toteż nie są to produk-

³⁰ R. Kaniewski, I. Pniewska, A. Kubacki, M. Strzelczyk, M. Chudy, G. Oleszak, *Konopie siewne (Cannabis sativa L.) – wartościowa roślina użytkowa i lecznicza*, s.140–141.

³¹ Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, *Europejski raport narkotykowy 2019: Tendencje i osiągnięcia*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, s. 16.

Ryc. 1. Konfiskaty haszyszu oraz marihuany.

Źródło: Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, *Europejski raport narkotykowy 2019: Tendencje i osiągnięcia*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, s. 23.

na terenie Europy³². Marihuana i haszysz są najczęściej sprzedawanym narkotykiem. Marihuana pochodzi przede wszystkim z europejskiej produkcji, ale jest też przemycana z krajów trzecich. Marihuana wytwarzana w Europie pochodzi z upraw na zamkniętych przestrzeniach. Haszysz jest importowany przede wszystkim z Maroka, ale dużym punktem przemytu stała się Libia. Przez wiele lat dokumentowano produkcję haszyszu holenderskiego w Holandii. Olej konopny był rzadko spotykanym produktem konopi, jednakże w ostatnich latach pojawiał się coraz częściej na rynkach i konfiskowany był w dużych ilościach. Bałkany Zachodnie są źródłem marihuany oraz oleju konopnego. W 2017 r. kraje członkowskie zgłosiły aż 782 tysiące konfiskat produktów konopnych, w tym 440 tysięcy marihuany, 311 tysięcy haszyszu oraz 23 tysiące roślin konopi. Ze względu na bliskie położenie geograficzne Maroka i Hiszpanii, w tym drugim kraju w 2017 r. skonfiskowano 72% ogólnej skonfiskowanej ilości w UE³⁴. Konfiskaty konopi są odzwierciedleniem produkcji tego narkotyku w danym państwie UE. W 2012 r. liczba konfiskat osiągnęła najwyższą wartość 7 mln ze względu na szeroki zakres przechwytywania we Włoszech, w 2015 r. uległa zmniejszeniu do poziomu 2,5 mln, następnie wzrosła w 2017 r. do 3,4 mln. W 2017 r. zgłoszono także 490 przypadków konfiskaty oleju konopnego, którego największe ilości były w Turcji (51 kg w 3 konfiskatach) i Grecji (12 kg w 37 konfiskatach)³⁵.

ty, które trzeba kontrolować i likwidować. Obecnie uważa się, iż nowe produkty mają 0,2% lub 0,3% THC, więc wpisują się w kategorię produktów przeznaczonych do palenia oraz do wykorzystania leczniczego. Olejek konopny w niektórych państwach członkowskich UE postrzegany jest jako produkt zakazany i podlega ograniczeniom prawnym i karom, w innych krajach zaś może być sprzedawany bez specjalnych zezwoleń – THC uważa się za substancję bezpieczną dla zdrowia. Takie podejście stwarza problemy w regulacjach prawnych na szczeblu zarówno krajowym, jak i unijnym³². Konopie indyjskie są narkotykiem najczęściej konfiskowanym – dotyczy to prawie trzy czwarte przypadków konfiskat

³² Tamże, s. 17.

³³ Tamże, s. 22.

³⁴ Tamże, s. 23.

³⁵ Tamże, s. 24.

3.

BADANIA NAD KONOPIĄ INDYJSKĄ

3.1. Zastosowanie lecznicze

Agencja Żywności i Leków (FDA), która nie ocenia roślin lub związków chemicznych, ale zajmuje się opiniowaniem produktów wystandaryzowanych pod kątem czystości, bezpieczeństwa i efektywności, nie zakwalifikowała „medycznej marihuany” jako konkretnego produktu z określonymi dawkami. Roślina konopi zawiera wiele związków czynnych farmakologicznie, które wzajemnie na siebie wpływają, toteż interpretacja wyników prowadzonych badań była problematyczna. W badaniach klinicznych lub przedklinicznych stosuje się preparaty zawierające fitokannabinoid oraz jego syntetyczny analog. Rzadko używa się preparatów uzyskanych z roślin, takich jak wyciągi, olejki czy kondensaty o ściśle określonym składzie chemicznym. Jednakże trzeba zaznaczyć, iż tylko niektóre z nich (zawierające kannabinoidy), o określonych parametrach farmaceutycznych i fizykochemicznych, uzyskały status preparatów leczniczych. Z terminem „medyczna marihuana” wiąże się wiele kontrowersji. Uwzględniając dużą liczbę odmian konopi, ich fitochemiczne zróżnicowanie, brak udokumentowanych danych potwierdzających bezpieczeństwo długotrwałego palenia marihuany oraz zastrzeżenia FDA, trudno jest zakwalifikować marihuanę do leków³⁶.

Liczne aktywne związki, które zawiera konopia, mogą znaleźć zastosowanie w jednostkach chorobowych. Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych wydał pozwolenie na sprzedaż w Polsce na receptę z wtórnikiem leku Sativex, który zawiera delta-9-tetrahydrokannabinol i kannabidiol w proporcjach 27 mg + 25 mg na 1 ml aerozolu do stosowania wziewnego na błony śluzowe oraz w łagodzeniu objawów spastyczności o przebiegu umiarkowanym do ciężkiego u pacjentów ze stwardnieniem rozsianym. Pacjenci zażywający ten środek czują ulgę, niestety nie reagują na inne produkty lecznicze. Europejska Agencja Leków (EMA) na swojej oficjalnej stronie internetowej umieściła ulotkę mówiącą o THC oraz CBD, które stosuje się w leczeniu glejaka. Kannabinoidy te mają działać wspomagająco i hamować rozwój choroby. Nowotwory to jedyne schorzenia, przy których stosuje się kannabinoidy – są one w tym obszarze zalecane na różnych etapach rozwoju choroby. Pojedyncze związki występujące w konopiach mają także zastosowanie w hamowaniu wymiotów podczas chemioterapii. Mają zatem właściwości przeciwwymiotne i niwelujące nudności. FDA dopuściła do użytku w Stanach Zjednoczonych leki Cesamet (zawierający nabilon – syntetyczny analog THC) oraz Marinol (dronabinol). Marinol jest także stosowany w leczeniu braku łaknienia i poprawy wzrostu masy ciała u osób chorujących na AIDS. Kannabinoidy występujące w tej roślinie uśmierzają ból. Są na to liczne dowody uzyskane dzięki badaniom klinicznym i eksperymentalnym. Izolowany CBD oraz pozostałe

³⁶ I. Kaczmarczyk-Sedlak, W. Wojnar, M. Zych, S. Dudek, *Lecznicze właściwości konopi i możliwości ich zastosowania w medycynie*, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, 2017, s. 2.

fitokannabinoidy znalazły zastosowanie w leczeniu padaczki, bowiem poprzez wpływ na układ edokannabinoidowy substancje te wykazują właściwości przeciwdrgawkowe. Obecnie, tylko w Stanach Zjednoczonych, zarejestrowano lek zawierający CBD – Epidiolex. Wskazany jest w leczeniu syndromów Draveta oraz Lennox-Gastauta, będącymi odmianami padaczki odpornej na leki. Nadal brak jest dowodów potwierdzających bezpieczeństwo stosowania konopi w leczeniu tej choroby. Podejmowane zostały także próby leczenia konopią osób chorujących na chorobę Parkinsona, Huntingtona, Alzheimerera, zespół Touretta, cierpiących na silne migreny, nerwobóle oraz autyzm. Jednak i w tym miejscu pojawia się bezpieczeństwo stosowania kannabinoidów zawartych w tej roślinie. Budzi to wiele wątpliwości, bowiem stosowanie terapii konopiami przyniosło odwrotny skutek w postaci nasilenia się objawów³⁷.

3. 2. Szkodliwy wpływ marihuany

Przeprowadzone badania wykazały, że długotrwałe zażywanie konopi może doprowadzić do niewielkiego upośledzenia funkcji poznawczych – uwagi, pamięci, procesu selekcji i integracji informacji. Środek ten negatywnie wpływa także na zdolność koncentracji i pamięć krótkoterminową³⁸.

Według badań marihuana ma negatywny wpływ na układ krążenia, gdyż w trakcie jej zażywania może dojść do zwiększenia częstotliwości uderzeń serca (tachykardii) oraz do zmiany poziomu ciśnienia we krwi, w czego konsekwencji pojawiają się zawroty głowy. W badaniach na zwierzętach udowodniono występowanie nadciśnienia tętniczego oraz bradykardii powodującej obniżenie akcji serca poniżej 50 uderzeń na minutę. Marihuana ma również negatywny wpływ na układ oddechowy – wypalenie jednego skręta pozostawia w płucach jedną trzecią więcej substancji smolistych niż wypalenie papierosa. Palenie marihuany prowadzi do obniżenia wydajności płuc i uszkodzenia oskrzeli, a zawarte w skręcie marihuany substancje smoliste zwiększają prawdopodobieństwo wystąpienia raka płuc i narządów układu oddechowego. Dzieci matek, które paliły marihuanę, mają niższą masę urodzeniową i są mniejsze niż dzieci matek, które marihuany nie zażywały. Marihuana także negatywnie wpływa na zdolność prowadzenia pojazdów, jednakże oszacowanie tego wpływu jest trudne, ponieważ trzeba wziąć pod uwagę predyspozycje danego kierowcy, np. doświadczenie w prowadzeniu pojazdów. Według badań dawka od 10 mg do 15 mg THC, w czasie jednej godziny od momentu zażycia, wpływa na świadomość – zaburzenie poznawcze upośledza zdolność do kierowania. Ilość THC w jednym skręcie to odpowiednik od 0,5 do 1,0 promila alkoholu. Efekty spożycia konopi na ogół mijają w ciągu jednej doby. Kolejne badania wykazały, że marihuana, w przeciwieństwie do alkoholu, nie powoduje agresji na drodze, a kierowca jest bardziej ostrożny³⁹.

Marihuana w bardzo dużych dawkach może mieć niezwykle negatywny wpływ na zdrowie psychiczne, bowiem może doprowadzić do trwałej psychozy z objawami, takimi jak: amnezja, splatanie, halucynacje, pobudzenie, lęki, złudzenia, hipomania. Niektóre osoby miały silne zaburzenia lękowe oraz stany depresyjne wraz z brakiem poczucia celu w życiu oraz cierpieniem emocjonalnym. Długotrwałe zażywanie marihuany jest przyczyną zaburzeń nastroju i anhedonii. U osób dorosłych zaobserwowano pojawienie się „zespołu motywacyjnego”, który cechuje się zanikiem woli do wykonywania prostych codziennych czynności, poczuciem pustki, apatią, nudą oraz zanikiem doznań na poziomie emocjonalnym⁴⁰.

³⁷ Tamże, s. 9–10.

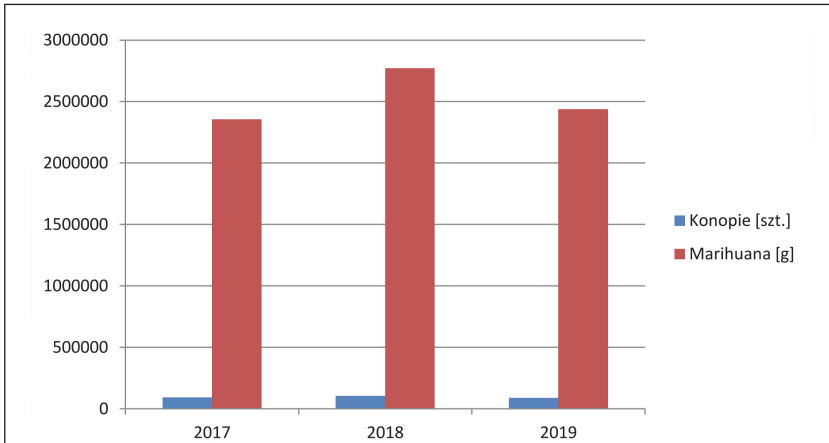
³⁸ K. Dąbrowska, E. Miturska, J. Moskalewicz, Ł. Wieczorek, *Co mówią wyniki badań o szkodliwości zażywania marihuany? Przegląd badań*, Serwis Informacyjny Narkomania 2012, nr 3(59), s. 33.

³⁹ Tamże, s. 34–35.

⁴⁰ Tamże, s. 35.

3.3. Statystyki zabezpieczenia w Polsce ilości zela konopi indyjskiej przez komendy wojewódzkie Policji i Komendę Stołeczną Policji

Wykres 1. Liczba sztuk zabezpieczonych konopi i waga zabezpieczonego narkotyku w postaci marihuany.

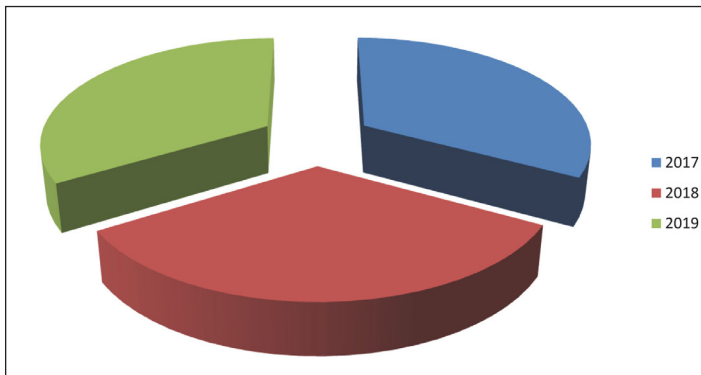
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

Tabela 1. Liczba sztuk zabezpieczonych konopi i waga zabezpieczonego narkotyku w postaci marihuany.

2017		2018		2019	
Konopie [szt.]	Marihuana [g]	Konopie [szt.]	Marihuana [g]	Konopie [szt.]	Marihuana [g]
91714	2354776,3	103873	2770636,1	87328	2437866,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

Wykres 2. Liczba ujawnionych upraw – plantacji marihuany.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

Tabela 2. Liczba ujawnionych upraw – plantacji marihuany.

Rok	2017	2018	2019
Liczba ujawnionych upraw – plantacji marihuany	1208	1224	1237

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

3. 4. Przykładowe pytania do Laboratorium Kryminalistycznego na podstawie zestawienia przygotowanego przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach⁴¹

1. Czy przesłany do badań susz roślinny zawiera środki odurzające, a jeżeli tak, to jakie? Czy substancja ta znajduje się w wykazie środków odurzających wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17.08.2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1591) zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030, zmiana ustawy poz. 1490)?
2. Czy zawartość zabezpieczonych strzykawek stanowi środek odurzający lub substancję psychotropową, a jeżeli tak, to, jaki? Czy substancja ta znajduje się w wykazie środków odurzających wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17.08.2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1591) zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1030, zmiana ustawy poz. 1490)?
3. Czy zabezpieczone tabletki zawierają środki odurzające lub substancje psychotropowe, a jeżeli tak, to jakie? Czy substancja ta znajduje się na wykazie środków odurzających wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17.08.2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1591) zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030, zmiana ustawy poz. 1490)?
4. Czy zabezpieczone substancje mogły służyć do produkcji środków odurzających? Czy substancja ta znajduje się na wykazie środków odurzających wymienionych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17.08.2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1591) zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 1030, zmiana ustawy poz. 1490)?
5. Czy zabezpieczone przedmioty były używane do produkcji środków odurzających lub psychotropowych?

⁴¹ Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, *Informator 2019*, s. 8. <http://swietokrzyska.policja.gov.pl/download/84/94483/INFORMATORLKKWPKIELCEpoprawiony2018.pdf>

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Dąbrowska K., Miturska E., Moskalewicz J., Wieczorek Ł., *Co mówią wyniki badań o szkodliwości zażywania marihuany? Przegląd badań*, Serwis Informacyjny Narkomania 2012, nr 3(59)
- Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, *Europejski Raport Narkotykowy 2019, Tendencje i osiągnięcia*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg
- Kaczmarczyk-Sedlak I., Wojnar W., Zych M., Dudek S., *Lecznicze właściwości konopi i możliwości ich zastosowania w medycynie*, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, 2017
- „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1990, 35/2–3.
- Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, *Informator 2019*
- Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 marca 2015 r. (sygn. akt S 3/15) dotyczące ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
- „Postępy Fitoterapii” 2017, nr 2
- „Prace naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. Wybrane zagadnienia z bioekonomii” 2017, nr 494
- „Problemy kryminalistyki” 2016, nr 293(3)

Akty prawne

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 sierpnia 2018 r. w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. poz. 1591, z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (Dz. U. poz. 1745)

Netografia

- www.clkp.policja.pl
www.aptekarzpolski.pl

WYKAZ TYTUŁÓW WYDAWANYCH W SERII „MATERIAŁY DYDAKTYCZNE”

2009 r.

1. **M. Pilaciński**, *Materiały szkoleniowe dotyczące podstaw wiedzy z zakresu technologii oświetleniowej*
2. **ZTO CSP**, *Skrypt dla słuchaczy kursu specjalistycznego dla policjantów służby kryminalnej w komórkach techniki operacyjnej z zakresu prowadzenia obserwacji pieszej (poufne)*
3. **M. Pokrzywa**, *Wybrane aspekty prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach o uprowadzenie małoletniego określonych w art. 211 k.k.*
4. **T. Maczuga**, *Taktyka i techniki interwencji. Zestaw zadań dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego*
5. **A. Grygutis, P. Sobiech, A. Wilisowski**, *Prowadzenie działań pościgowych przez Policję (SP w Katowicach)*
6. **P. Sielecki, P. Sobiech, D. Pluta**, *Broń palna (SP w Katowicach)*
7. **S. Liszkiewicz**, *Przeszukanie i czynności zbliżone do przeszukania*

2010 r.

8. **P. Górnik, J. Kaleta**, *Postępowanie mandatowe za wykroczenia skarbowe (SP w Katowicach)*
9. **J. Sterczewski, K. Fojcik**, *Strzelba gładkolufowa SDASS Imperator kal. 12/76 – wyd. II (SP w Katowicach)*
10. **S. Korecki**, *Postępowanie w sprawach nieletnich – cz. II (SP w Katowicach)*
11. **R. Maj, J. Zając**, *Zasady wypełniania meldunku informacyjnego*
12. **M. Bondel**, *Ogumienie. Podstawowe zagadnienia*
13. **H. Purzyńska**, *Sprawdzanie osób, pojazdów, dokumentów, rzeczy w KSIP. Ćwiczenia dla słuchaczy*
14. **A. Lazur (red.)**, *Kazusy z prawa karnego materialnego. Suplement – rozwiązania kasusów*
15. **W. Radecki, M. Śrubka**, *Przyjęcie informacji o przestępstwie i przesłuchanie świadka*
16. **D. Boruszewski, R. Kobryś**, *Kontrola transportu drogowego. Pojazdy nienormatywne – szczegółowe regulacje prawne (stan prawny na 31.01.2010 r.)*
17. **J. Misiak**, *Wykonywanie poleceń uprawnionych organów oraz udzielanie pomocy i asysty*
18. **W. Łabuz**, *Przeszukanie osoby, pomieszczeń i rzeczy*
19. **R. Maj, J. Zając (red.)**, *Poszukiwanie osób i rzeczy oraz ujawnienia sprawców przestępstw w ramach wybranych czynności operacyjno-rozpoznawczych i administracyjno-porządkowych*
20. **D. Baj, T. Fęcki, T. Grochowski, W. Halicki**, *Część szczególna prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń*
21. **R. Kobryś, A. Sałkowska**, *Zatrzymanie pojazdu do kontroli. Zakres podstawowy*
22. **P. Górnik**, *Podstawy prawne funkcjonowania oraz zadania straży gminnych (SP w Katowicach)*
23. **W. Jasińska, V. Grudzień**, *Postępowanie nakazowe a wnioski oskarżyciela o skazanie bez przeprowadzania rozprawy (SP w Katowicach)*
24. **A. Lazur**, *Przepisy karne wybranych ustaw szczególnie*
25. **J. Wróbel, A. Chechelski**, *Współdziałanie Policji z wybranymi podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i porządek publiczny (SP w Katowicach)*
26. **T. Stechnij, P. Wąsiel**, *Szkolenie strzeleckie – zbiór podstawowych materiałów pomocniczych dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego (SP w Katowicach)*
27. **M. Szlauer**, *Zjawisko przemocy domowej wobec kobiet (SP w Katowicach)*
28. **A. Kłosek, J. Wróbel**, *Obowiązki policjanta pełniącego służbę w PDOZ (SP w Katowicach)*
29. **A. Kłosek, W. Kreihls**, *Udzielanie informacji środkom masowego przekazu (SP w Katowicach)*

30. **T. Sibiela**, *Sprawdzenie i weryfikacja numeru identyfikacyjnego pojazdu podczas kontroli drogowej* (SP w Katowicach)
31. **A. Cichy, T. Mreńca**, *Prawne aspekty bezpieczeństwa w sieci internetowej (wybrane zagadnienia)*. (SP w Katowicach)
32. **K. Bodzioch, D. Poważa**, *Postawy, stereotypy, wiedza i doświadczenie policjantów dzielnicowych na temat ofiar przemocy domowej na podstawie badań własnych* (SP w Katowicach)
33. **T. Maczuga, M. Milewski, W. Brzozowski**, *Wybrane elementy taktyki zatrzymania osób w pomieszczeniach*
34. **E. Ciborowska, T. Fęcki, E. Jakimiuk, D. Korolczuk**, *Część ogólna prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń oraz elementy wstępu do prawoznawstwa*
35. **A. Dubińska-Donder, R. Idzikowski, M. Lis-Walewska**, *Wykonywanie czynności w sprawach o wykroczenia*

2011 r.

36. **R. Maj, J. Zając**, *Przestępstwa komputerowe*
37. **L. Dyduch**, *Policja a straż gminna (miejska) – realizacja uprawnień oraz stosowanie przez strażników gminnych (miejskich) środków przymusu bezpośredniego i broni palnej bojowej*
38. **R. Kobryś, R. Kuchar**, *Zasady ogólne stosowania urządzeń organizacji i bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wyciąg z przepisów*
39. **M. Bogusz, I. Bogusz**, *Oględziny miejsca zdarzenia złożone pod względem organizacyjnym*
40. **A. Dyrda**, *Kontrola operacyjna. Wyciąg z aktów prawnych*
41. **T. Maczuga**, *Taktyka i techniki interwencji – zbiór materiałów szkoleniowych policji francuskiej*
42. **B. Kiliszek, W. Woźny**, *Rola i zadania dowódcy nieetatowej grupy rozpoznania minersko-pirotechnicznego na miejscu zdarzenia (poufne)*
43. **D. Szymanik**, *Badania techniczne pojazdów*
44. **L. Dyduch**, *Przygotowanie i dyslokacja służby patrolowej*
45. **R. Doliński, A. Gierak, J. Orłowski**, *Fotoradary*
46. **L. Dyduch**, *Wybrane przepisy prawne regulujące pracę spottersa*
47. **R. Socha, B. Kaczmarczyk**, *Wyspecjalizowane instytucje realizujące zadania na rzecz bezpieczeństwa. Cz. I – Formacje uzbrojone właściwe w sprawach bezpieczeństwa publicznego*
48. **G. Perz**, *Zasady zachowania się policjantów*
49. **R. Maj, J. Zając**, *Zasady wypełniania meldunku informacyjnego. Wydanie zaktualizowane i uzupełnione*
50. **J. Misiak**, *Przestępstwo a wykroczenie. Analiza porównawcza*
51. **Ł. Długołęcki**, *Nowoczesne systemy nawigacyjne wykorzystywane w służbie patrolowej na wodach*
52. **J. Przasnyski, R. Rozenek**, *Bezpieczeństwo i zagrożenia podczas pokonywania zakrętów na drodze*
53. **K. Bakalarczyk-Burakowska, P. Haraś, R. Lewandowski**, *Ustalanie sprawców przestępstw popełnianych za pośrednictwem Internetu*
54. **M. Wziątek, A. Przybylik**, *Tresura psów służbowych. Ćwiczenia obrończe*
55. **W. Różycki**, *Podstawowe zabiegi resuscytacji wobec tonących*
56. **K. Bakalarczyk-Burakowska, P. Haraś, R. Lewandowski**, *Cyberprzemoc*
57. **M. Król**, *Konwoje i doprowadzenia osób*
58. **K. Szczerbaty, K. Mikosza, T. Midro**, *Chemiczne środki obewładniające stosowane przez polską Policję. Część I*
59. **G. Wiorowski, K. Lubryczyński**, *Tresura psów służbowych. Tropienie śladów ludzkich*
60. **L. Dyduch**, *Taktyka interwencji policyjnych wobec wybranych kategorii osób*

2012 r.

61. **A. Walasek**, *Tresura psów służbowych. Postuśzerstwo ogólne*
62. **K. Bakalarczyk-Burakowska, P. Haraś, R. Lewandowski**, *Praktyczne wykorzystanie Systemu Poszukiwawczego Policji*
63. **Ł. Szwejkowski**, *Przestępstwa z nienawiści. Wybrane zagadnienia*
64. **Z. Mikulski**, *Motocyklowa asysta honorowa*

65. **A. Cholewski**, *Sposoby sprawdzania obiektów pod względem bezpieczeństwa minersko-pirotechnicznego*
66. **G. Leśniak, J. Kuźmiński, A. Wiśniewski**, *Kształtowanie ogólnej sprawności fizycznej w kontekście działań interwencyjnych funkcjonariuszy Policji*
67. **I. Kordas**, *Praktyczne aspekty pracy operacyjnej Policji. Tabele pomocnicze i założenia do ćwiczeń*
68. **A. Przekaziński, R. Szczech**, *Czas pracy kierowców*
69. **K. Bakalarczyk-Burakowska, P. Haraś, R. Lewandowski**, *Kazusy dotyczące zagadnień informatycznych*
70. **G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych z zakresu prewencji na szkoleniu zawodowym podstawowym*
71. **D. Golicki, H. Kowalik**, *Budowa i działanie broni palnej krótkiej. Pytania i odpowiedzi*
72. **M. Prokopczyk, R. Ośka, M. Hańczuk**, *Tresura psów służbowych. Wyszukiwanie zapachów materiałów wybuchowych*
73. **M. Zbrzeźny, P. Mroczkowski, M. Bocian**, *Bezpieczeństwo podczas hamowania awaryjnego*
74. **M. Zbrzeźny, P. Mroczkowski, M. Bocian**, *Pozycja kierującego za kierownicą*
75. **D. Baj, D. Bober**, *Kary i środki karne na gruncie Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeń*
76. **D. Cyma-Końska**, *Interwencja policyjna wobec przemocy w rodzinie*
77. **K. Szczerbaty, K. Mikosza, T. Midro**, *Chemiczne środki obezwładniające stosowane przez polską Policję. Część II*
78. **D. Chodziński**, *Pranie pieniędzy jako jedna z form działania zorganizowanych grup przestępczych*
79. **A. Rybicka-Nowek**, *Wybrane zagadnienia z zakresu praw człowieka. Poradnik dla nauczyciela policyjnego*
80. **J. Konieczny, B. Hajdacki**, *Pistolety maszynowe wykorzystywane w Policji*
81. **A. Walasek**, *Tresura psów służbowych. Psy do wyszukiwania zapachów narkotyków*
82. **S. Ronowicz, I. Bogusz, D. Śledziwski, W. Weremko**, *Podstawowe wiadomości z fotografii kryminalistycznej*

2013 r.

83. **M. Pilaciński, R. Szczech, D. Szymanik**, *Układy kierownicze pojazdów*
84. **I. Bogusz, M. Bogusz**, *Technika kryminalistyczna – ślady biologiczne*
85. **D. Bober, D. Baj**, *Odpowiedzialność dyscyplinarna policjanta*
86. **R. Kobryś**, *Potrącenie pieszego – wybrane zagadnienia z zakresu rekonstrukcji wypadku drogowego*
87. **Ł. Szwejkowski**, *Korupcja – wybrane zagadnienia*
88. **G. Jankowski**, *Etyka zawodowa policjanta w aspekcie wybranych przymiotów osobowych*
89. **M. Zbrzeźny, P. Mroczkowski, D. Kulikowski**, *Kierowanie ruchem drogowym*
90. **K. Mikosza**, *Rola i zadania Policji w zwalczaniu terroryzmu*
91. **R. Socha, M. Karpeta**, *Dziecko jako ofiara przemocy*
92. **D. Cyma-Końska**, *Zatrzymanie osoby jako środek przymusu*
93. **R. Maj**, *Poszukiwanie osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości*
94. **M. Śrubka**, *Karnoprosesowe aspekty zabezpieczenia mienia*
95. **M. Lis-Walewska, A. Mańko-Czajka**, *Środki oddziaływania wychowawczego stosowane wobec sprawcy wykroczenia*
96. **B. Krzemień**, *Resuscytacja krążeniowo-oddechowa (Basic Life Support – BLS)*
97. **A. Pawłowski, J. Pośpiech**, *Podstawy interwencji policyjnych ze szczególnym uwzględnieniem zasad podejmowania czynności wobec osób z zaburzeniami psychicznymi oraz nosicieli wirusa HIV*
98. **K. Zalewski**, *Zdarzenia zaktócające prawidłowy przebieg służby w PDOZ*
99. **G. Perz**, *Wybrane zagadnienia historii Policji*
100. **D. Szymanik**, *Oświetlenie nowoczesnych samochodów a bezpieczeństwo jazdy w warunkach nocnych*
101. **G. Winnicki**, *Zacięcia broni palnej krótkiej*

- 102. K. Zaranek**, *Oględziny pojazdu jednośladowego na przykładzie motocykla Honda CBX 750*
- 103. D. Śledziwski**, *Dowód osobisty – zabezpieczenia stwierdzające autentyczność dokumentu*
- 104. I. Bogusz**, *Dokumentacja fotograficzna z oględzin miejsca zdarzenia z uwzględnieniem makrofotografii i fotografii w świetle UV*
- 105. W. Nienałtowski, R. Nienałtowski**, *Administracyjno-prawne aspekty wydawania pozwoleń na broń palną*
- 106. S. Hołoweńko, Z. Jagielski, R. Szczech**, *Technika kierowania samochodem*
- 107. D. Baj, D. Bober, J. Golał**, *Wybrane przestępstwa przeciwko mieniu – w świetle aktualnego orzecznictwa*
- 108. G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych z zakresu prewencji szkolenia podstawowego zawodowego (stan prawny na 3.12.2013 r.)*
- 109. M. Śrubka**, *Przesłuchanie świadka w procesie karnym*

2014 r.

- 110. M. Walczuk, M. Bogusz, I. Bogusz**, *Ślady biologiczne – analiza mechanizmu powstawania plam krwi i możliwości jej wykorzystania w procesie wykryczym*
- 111. M. Łojek, J. Setniewska**, *Wybrane akty wykonawcze z zakresu kontroli ruchu drogowego*
- 112. P. Kreczmański, P. Pińczuk**, *Tresura psów służbowych. Szkolenie psów tropiących*
- 113. M. Śrubka, B. Waszkiewicz**, *Postępowanie sprawdzające i postępowanie w niezbędnym zakresie (art. 307 i 308 kpk)*
- 114. D. Boruszewski, M. Jackowski, S. Hołoweńko**, *Wymagane dokumenty podczas wykonywania przewozu drogowego*
- 115. A. Rybicka, K. Winnicka**, *Legitymowanie osób transeksualnych*
- 116. L. Dyduch, K. Świerczewski, W. Biedrzycki**, *Użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego przez policjantów*
- 117. A. Idzikowski**, *Szkolenie strzeleckie. Bezpieczeństwo – charakterystyka zagadnienia*
- 118. A. Mańko-Czajka**, *Postępowanie przyspieszone w sprawach o wykroczenia*
- 119. D. Cyma-Końska**, *Zatrzymanie osoby jako środek przymusu (wydanie II)*
- 120. K. Bakalarczyk-Burakowska, R. Lewandowski, T. Siemianowski**, *Krajowy System Informatyczny Policji w teorii i praktyce. Ćwiczenia*
- 121. S. Klimaszewski**, *Wybrane elementy postępowania w sprawach nieletnich – część I*
- 122. M. Śrubka, B. Waszkiewicz**, *Świadek wykroczenia*
- 123. S. Ronowicz**, *Fotografia kryminalistyczna. Przewodnik do prac praktycznych*
- 124. W. Biedrzycki, K. Świerczewski**, *Charakterystyka funkcjonowania dzielnicowego w Policji*
- 125. R. Nienałtowski**, *Wybrane przestępstwa i wykroczenia dotyczące broni palnej i amunicji*
- 126. W. Weremko**, *Dokumentacja uzupełniająca z oględzin miejsca zdarzenia. Szkice i plany*
- 127. D. Baj, D. Bober, J. Golał**, *Wybrane przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – w świetle aktualnego orzecznictwa*

2015 r.

- 128. M. Śrubka, D. Korolczuk, A. Przybylik**, *Policjant jako oskarżyciel publiczny w sprawach o wykroczenia*
- 129. P. Chelber, P. Winnicki**, *Podstawy łączności w Policji*
- 130. K. Bakalarczyk-Burakowska, R. Lewandowski, T. Siemianowski**, *Przygotowanie policjanta do wykorzystania przez Policję do robku prawnego Schengen*
- 131. M. Śmiałek**, *Subkultury młodzieżowe w Polsce – wybrane zagadnienia*
- 132. J. Misiak, J. Golał**, *Karne i administracyjne aspekty wprowadzenia do obrotu paliwa niespełniającego norm jakościowych. Wpływ wadliwego jakościowo paliwa na środowisko naturalne*
- 133. R. Lewandowski, T. Siemianowski**, *Zastrzeżenie dokumentów tożsamości – System Dokumenty Zastrzeżone*

- 134. M. Komosiński, A. Pawłowski, C. Suszyński**, *Zasady przyjmowania, przekazywania i zwalniania osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia*
- 135. R. Rozenek**, *Wideorejestratory PolCam i Videorapid 2. Obsługa urządzeń*
- 136. L. Dyduch**, *Bezpieczeństwo w czasie realizacji czynności i działań policyjnych*
- 137. I. Bogusz, M. Bogusz**, *Ślady kryminalistyczne – dla słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego*
- 138. A. Czekaj, R. Grabski**, *Obserwacja jako metoda pracy operacyjnej (poufne)*
- 139. R. Grabski, A. Czekaj**, *Błędy występujące w obserwacji (poufne)*
- 140. G. Sadowski, Z. Herbuś**, *Sposoby radzenia sobie ze stresem podczas prowadzenia obserwacji (poufne)*
- 141. D. Baj, D. Bober, J. Golał**, *Wybrane przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego w świetle aktualnego orzecznictwa*
- 142. R. Rozenek, J. Przasnyski, M. Gemza**, *Kwalifikacja zdarzeń drogowych oraz polecenia i sygnały wydawane przez policjanta na miejscu zdarzenia drogowego*
- 143. M. Śrubka**, *Formy popełnienia przestępstwa*
- 144. R. Idzikowski**, *Analiza wykroczenia z art. 86 i 87 kw*
- 145. J. Golał**, *Wybrane przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości i wiarygodności dokumentów – z przykładami aktualnego orzecznictwa*
- 146. M. Jackowski**, *Procedury postępowania policjanta przy wypadku z udziałem pojazdu przewożącego żywe zwierzęta*
- 147. D. Cyma-Końska, R. Wójcik**, *Kontrola osobista a przeszukanie*
- 148. L. Dyduch**, *Znaczenie odprawy do służby prewencyjnej*
- 149. A. Twardo**, *Przyjmowanie i pobyt osób doprowadzonych do izb wytrzeźwień*

2016 r.

- 150. R. Kobryś, R. Kuchar, J. Kozłowski**, *Zasady ogólne stosowania urządzeń organizacji i bezpieczeństwa ruchu drogowego. Wyciąg z przepisów, wydanie II poprawione*
- 151. Ł. Wilczak, W. Kucyk**, *Ogniowy sposób inicjowania wybuchu*
- 152. A. Krajewska, D. Baj, R. Wróblewski**, *Immunitet dyplomatyczny – historia, zakres, obowiązywanie na gruncie prawa karnego i prawa wykroczeń*
- 153a. G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie służby prewencyjnej Policji. Część I*
- 153b. G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie służby prewencyjnej Policji. Część II*
- 154. A. Twardo**, *Policyjne izby dziecka – zarys problematyki*
- 155. K. Świerczewski**, *Wybrane zagadnienia dotyczące zatrzymania osób przez Policję*

2017 r.

- 156. K. Bakalarczyk-Burakowska**, *Ochrona praw autorskich materiałów publikowanych w Internecie*
- 157a. G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie służby prewencyjnej Policji. Część I. Wydanie II uzupełnione*
- 157b. G. Perz, L. Dyduch**, *Wybrane akty prawne do realizacji zajęć dydaktycznych w zakresie służby prewencyjnej Policji. Część II. Wydanie II uzupełnione*
- 158. E. Jakimiuk**, *Wybrane akty prawne z zakresu wstępu do prawoznawstwa oraz prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń*
- 159. E. Jakimiuk**, *Wybrane akty prawne z zakresu przepisów karnych ustaw szczególnych*
- 160. L. Dyduch**, *Korzystanie przez policjantów z pomocy określonych prawnie podmiotów podczas wykonywania obowiązków służbowych*
- 161. R. Idzikowski**, *Instytucja świadka w procesie karnym*

- 162.** E. Jakimiuk, *Wybrane akty prawne z zakresu prawa karnego procesowego*
- 163.** E. Jakimiuk, *Wybrane akty prawne z zakresu wykonywania poleceń uprawnionych organów oraz udzielania pomocy i asysty*
- 164.** E. Jakimiuk, *Wybrane akty prawne z zakresu procesowego prawa wykroczeń*

- 165.** W. Weremko, *Dowód osobisty „wzór 2015” – zabezpieczenia* (opublikowane tylko w wersji elektronicznej)
- 166.** M. Lis-Walewska, J. Golać, *Wybrane wykroczenia i przestępstwa popełniane na wodach i terenach przyrodnych*
- 167.** T. Midro, *Bezpieczeństwo imprez masowych*

2018 r.

- 168.** M. Śmiałek, *Mediacja w sprawach nieletnich (wybrane zagadnienia)*
- 169.** M. Wawryn, *Doprowadzenie osoby do wytrzeźwienia – uprawnienia i obowiązki policjanta*
- 170.** J. Misiak, K. Smolarek, *Wybrane aspekty instytucji świadka incognito*
- 171.** K. Rejmer, *Uprowadzenie dla okupu – rys ogólny i aspekty prawne*
- 172.** D. Golicki, *Budowa i działanie broni palnej długiej. Pytania i odpowiedzi*
- 173.** Z. Mikulski, *Rodzaje i sposoby oznaczeń umożliwiających identyfikację pojazdu*
- 174.** E. Jakimiuk, *Część szczególna materialnego prawa wykroczeń – przewodnik i ćwiczenia*

- 175.** L. Dyduch, *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych – cz. I. Bezpieczeństwo*
- 176.** R. Nienałtowski, *Organizacja i zasady funkcjonowania Przyjaznego Pokoju Przesłuchań Dzieci*
- 177.** E. Jakimiuk, *Elementy wstępu do prawnoznawstwa oraz część prawa karnego materialnego i prawa wykroczeń – przewodnik i ćwiczenia*
- 178.** D. Chęsy, L. Dyduch, *Żebractwo jako zjawisko patologii społecznej*
- 179.** M. Wysocka, *Ustawowe znamiona wybranych wykroczeń przeciwko mieniu – tablice poglądowe z komentarzem*

2019 r.

- 180.** K. Świerczewski, *Wybrane zagadnienia dotyczące doprowadzeń osób przez Policję – przepisy prawne*
- 181.** J. Kuźmiński, *Współdziałanie patrolu dwuosobowego podczas zatrzymania niebezpiecznej osoby poruszającej się pojazdem. Wybrane przepisy prawne*
- 182.** K. Puławska, M. Komosiński, *Zasadność legitymowania osób*
- 183.** M. Lis-Walewska, *Pouczenie oraz mandat karny jako środki prawne reakcji na wykroczenia*
- 184.** C. Suszyński, *Taktyka realizacji pościgów policyjnych*

- 185.** L. Dyduch, *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych*
- 186.** J. Golać, D. Baj, *Wybrane przestępstwa przeciwko życiu. Znamiona oraz aktualne orzecznictwo*
- 187.** J. Misiak, K. Smolarek, *Osoba najbliższa w procesie karnym. Wybrane aspekty*
- 188.** M. Bojanowski, M. Śrubka, *Zabezpieczenie majątkowe i tymczasowe zajęcie mienia ruchomego w postępowaniu przygotowawczym*
- 189.** K. Winnicka, *Postępowanie z osobami znajdującymi się pod wpływem alkoholu*
- 190.** E. Ciborowska, *Wybrane okoliczności wyłaczające bezprawność czynu i winę*

2020 r.

- 191.** M. Śmiałek, *Patologie społeczne – Wybrane zagadnienia*

- 192.** K. Roślaniec, K. Franckiewicz *Nowe uprawnienia Policji. Wybór przepisów*

- 193.** **A. Twardo**, *Obowiązki oraz prawa osoby umieszczonej w PDOZ*
- 194.** **A. Twardo**, *Sprawdzanie osób oraz kontrola pomieszczeń w PDOZ*
- 195.** **A. Twardo**, *Wypadki nadzwyczajne w PDOZ – zarys problematyki*
- 196.** **L. Dyduch**, *Wybrane aspekty taktyki interwencji policyjnych – Część III. Realizacja interwencji wobec niektórych kategorii osób*
- 197.** **A. Łopuszyński**, *Poszukiwania osób zaginionych*
- 198.** **K. Lubryczyński**, *Szkolenie psa jako środka przymusu bezpośredniego*